

PSU
PRINCE OF
SONGKLA
UNIVERSITY
PATTANI CAMPUS

JSHRA

JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES RESEARCH IN ASIA

Vol. 31 No. 3 September - December 2025

ISSN 2774-1044 (Print) | ISSN 2822-0986 (Online)
Prince of Songkla University Pattani Campus, Thailand

JSHRA

Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia

ผู้จัดพิมพ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สำนักงานกองบรรณาธิการ	กองบริหารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ที่ปรึกษาบรรณาธิการ	รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตปัตตานี รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสังคม วิทยาเขตปัตตานี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสังคม วิทยาเขตปัตตานี ศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ศาสตราจารย์ ดร.สุริชัย หวันแก้ว Prof. Dr. Muhammad Kamarul Kabilan Abdullah
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภาคย์ ไผ่ตรีพันธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฮารีซอล ขุนอินคีรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฮาซันอักริม ดงนะเต็ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
กองบรรณาธิการ	Assoc. Prof. Dr. Nasirin Abdillah Universiti Teknologi MARA (UiTM) Assoc. Prof. Dr. Rosalie Metro University of Missouri Assoc. Prof. Dr. Mohd Faiz Mohd Yaakob Universiti Utara Malaysia Assoc. Prof..Dr. Zawawi Ismail Universiti Malaya Assoc.Prof. Piotr Tomasz Nowakowsk John Paul II Catholic University of Lublin ผศ.ดร.ศิริศักดิ์ เหล่าจันทาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผศ.ปิยชาติ สิ่งดี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ผศ.ดร.กมล บุษบรรณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Prof. Dr. Farok Zakaria Prince of Songkla University ดร.ธัญชนก พรหมบุตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Prof. Dr. Badaruddin Mohamed Universitas Muhammadiyah Purwokerto Dr. Michael J. Montesano Institute of Southeast Asian Studies, Studies, Singapore Assoc. Prof. Dr. Patrick Jory University of Queensland, Australia ศ.เกียรติคุณพงศ์เดช ไชยคุตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รศ.ดร.เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์ มหาวิทยาลัยบูรพา รศ.ดร.ปรารถนา กาลเนากุล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.ดร.ทิพาวรรณ ศิลวัฒนานุสานต์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.ดร.นุวรรณ ทับเที่ยง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.ดร.สมพร ช่วยอารีย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.อดิศา เบญจรัตน์านนท์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
บรรณาธิการจัดการ	เบญจมาศ รัตนพงศ์
ฝ่ายศิลป์	นางสาวบศกร ป้อนา
ฝ่ายการเงิน	นางกายาตี เต็งมะ
ติดต่อกองบรรณาธิการ	กองบริหารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94001 โทรศัพท์ 06 4695 2922
ฉบับอิเล็กทรอนิกส์	E-mail: benchamat.r@psu.ac.th, bossakorn.b@psu.ac.th https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/index
ISSN	2774-1044

บทความวิจัย

- การพัฒนาระบบฐานข้อมูลความรู้ด้านอาหารสุขภาพท้องถิ่นสำหรับผู้สูงอายุ
ในจังหวัดสมุทรปราการ
นิภาภรณ์ คำเจริญ 1-14
- การศึกษาแบบแผนบทบาททางเพศ และเปรียบเทียบรูปแบบกลวิธานป้องกันตัว
ที่สัมพันธ์กับความสุข
วิไลวรรณ ศรีสงคราม 15-36
- การวิเคราะห์อภิมานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ในประเทศไทย
อิสระ ทองสามสี 37-54
- การวิเคราะห์การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในจังหวัดขอนแก่น
กษิพัทธ์ ทอนมณี, ปฐมพร มั่งมา, ชโรธร สารมะโน, ธนกิตต์ พิลาหา, ธนโชค คำป้อม,
ธนภูมิ ธรณิศราติพงศ์, ธัญญาภัทร์ พิพัฒน์ภมรกุล, ศิลารัตน์ พูนศรี,
และ กฤษววรรณ โล้วชรินทร์ 55-70
- การพัฒนาและสร้างสรรค์ต่างหูจากวัสดุไม้ไผ่ผสมผสานกับลวดลายผ้าทอเพื่อศึกษาอัตลักษณ์
ตำบลแม่เป็น อำเภอแม่เป็น จังหวัดนครสวรรค์
ศมลพรรณ ธนะสุข 71-90
- ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรของเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา
ปิยะกมล มหิวรรณ, วรภัทร เมฆขจร, และ ภาคภูมิ ลภณ 91-108

บทความวิชาการ

- “ต้ม” “ตุ๋น”: ขนบร่วมวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์ในสังคมร่วมสมัย
ธชมล กำลังเกื้อ 109-120

A Meta-Analysis of Factors Associated with Alcohol Consumption Behavior in Thailand

การวิเคราะห์ห่อภิมานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

Isara Tongsamsi*

อิสระ ทองสามสี*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat University

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

*Corresponding Author, E-mail: issara.th@skru.ac.th

Article Info

- Received: February 6, 2025
- Revised: October 14, 2025
- Accepted: October 15, 2025
- Available online: December 30, 2025

Abstract

The purpose of this meta-analysis was to explore the characteristics of the research, analyze the standard indices, and compare the differences in the standard indices of the factors associated with alcohol consumption behavior in Thailand classified by the variables of the research characteristics. The population consisted of 48 studies on factors related to alcohol drinking behavior in Thailand, conducted during 2013 - 2022, which contained sufficient statistics for conversion into standard index and passed research quality assessment. These studies were selected purposively. The research instruments were research quality scales and coding form, which passed content validity testing by three experts. All the data were calculated using the meta-analysis method of Rosenthal and Hedges, and analyzed using the JAMOV1 program, and MAJOR-Meta-Analysis for JAMOV1 module. The results showed that the research characteristics consisted of three aspects including general characteristics, substantives of the research, and methodological characteristics. The standard indices of factors related to alcohol consumption behavior in Thailand, from the highest to the lowest, was the influence factor from the cultural environment with a moderate negative standard indices ($r=-.27$, $p<.001$), followed by the influence factor from the social context with a moderate positive standard indices ($r=.25$, $p<.001$), and the influence factor from intra-personal with a low negative standard indices ($r=-.14$, $p<.001$), respectively. The variables with high positive standard indices were the variable of having a friend drink alcohol ($r=.40$, $p<.001$), and the remaining variables had medium and low standard indices. Research characteristics that influenced variations in standard indices included publication year, research institution, participants' occupations, sample size, and hypothesis testing statistics. The results of this research can be used as a guide to determine how to solve problems caused by alcohol consumption.

Keywords: Alcohol Consumption Behavior, Meta-Analysis, Moderator Analysis, Research Synthesis, Theory of Triadic Influence

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ห่อภิมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณลักษณะงานวิจัย วิเคราะห์ห่อภิมาณหาค่าดัชนีมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ประชากรคือผลงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ที่ดำเนินการในช่วงปี 2556 – 2565 โดยมีค่าสถิติเพียงพอสำหรับแปลงให้เป็นค่าดัชนีมาตรฐาน และผ่านการประเมินคุณภาพงานวิจัย จำนวน 48 เรื่อง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัย โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ข้อมูลทั้งหมดคำนวณด้วยวิธีการของ Rosenthal และ Hedges วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม JAMOMI และโมดูล MAJOR-Meta-Analysis for JAMOMI ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะงานวิจัยประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทั่วไป ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และด้านวิธีวิทยาการวิจัย ค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยสูงที่สุดไปหาค่าที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับปานกลาง ($r=-.27, p<.001$) รองลงมาคือ ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับปานกลาง ($r=.25, p<.001$) และปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับต่ำ ($r=-.14, p<.001$) โดยตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับสูงคือ ตัวแปรการมีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r=.40, p<.001$) ส่วนตัวแปรอื่นมีค่าดัชนีมาตรฐานระดับปานกลางและระดับต่ำ โดยคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐาน ได้แก่ ปีที่พิมพ์เผยแพร่ หน่วยงานที่ผลิตผลงานวิจัย อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และสถิติทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำสำคัญ: การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, การวิเคราะห์ตัวแปรปรับ, การวิเคราะห์ห่อภิมาณ, การสังเคราะห์งานวิจัย, ทฤษฎีอิทธิพลไทรออดิก

บทนำ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) ระยะเวลา 6 ปี โดยเป็นแผนต่อเนื่องมาจากแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2554 - 2563) ที่สิ้นสุดลง มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย และมีเป้าหมาย 4 ประการ ได้แก่ 1) ควบคุมและลดปริมาณการบริโภคของประชาชน 2) ปกป้องนักดื่มหน้าใหม่และควบคุมจำนวนผู้บริโภค 3) ลดความเสี่ยงจากการบริโภค ทั้งในมิติของปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค และพฤติกรรมหลังการบริโภค และ 4) จำกัดและลดความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง และประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ซึ่งมีมาตรการหรือกิจกรรมหลักภายใต้กลยุทธ์ที่อ้างอิงและปรับปรุงจากมาตรการแนะนำสำหรับการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ที่ควรดำเนินการและมีความคุ้มค่าที่สุดขององค์การอนามัยโลก โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนปฏิบัติการดังกล่าวไปดำเนินการตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนดำเนินการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สอดคล้องกับแผนระดับชาติ ซึ่งเป็นกรอบทิศทางการทำงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศ (Ministry of Public Health, 2022; The Secretariat of the Cabinet, 2022)

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ ทำให้ผู้ดื่มอาจเสียชีวิตด้วยโรคหัวใจวาย มะเร็งกระเพาะอาหาร ตับแข็งและเส้นเลือดในสมองแตก คนเมาที่ขับรถจะขาดการควบคุม สติสัมปชัญญะ ทำให้เกิดอุบัติเหตุ หญิงมีครรภ์อาจแท้งลูก หรือเด็กที่คลอดออกมาจะมีร่างกาย สติปัญญาที่บกพร่อง ยิ่งถ้าผู้ดื่มเป็นผู้ที่หารายได้หลักให้กับครัวเรือน ยิ่งทำให้เกิดปัญหาต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2565 พบว่า การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ ยาตอง กระแช่ สาโท หรือที่ผลิตจากผัก หรือผลไม้ เช่น มันฝรั่ง ข้าว น้ำองุ่น โดยการนำวัตถุดิบดังกล่าวมาหมักและเติมยีสต์ลงไป เป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่คนไทยไม่ผ่านเกณฑ์และเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขมากที่สุดเป็นลำดับที่สองของประเทศ (ตัวชี้วัดที่ 24) โดยมีคนในครัวเรือนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1,448,523 คน (Department of Community Development, 2022) ซึ่งการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากรทุก 3 ปี ล่าสุดใน พ.ศ. 2564 พบว่า ผู้ดื่มเคยมีปัญหาด้านสุขภาพ ร้อยละ 10 มีทั้งอาการเล็กน้อย ปานกลาง อาการรุนแรงจนต้องไปพบแพทย์ และเจ็บป่วยจนต้องเข้ารับการรักษา ผู้ดื่มมีปัญหาในครัวเรือน ร้อยละ 7.8 และมีปัญหานอกครัวเรือน ร้อยละ 1.5 ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการก่อให้เกิดความรำคาญ ความรุนแรงทางวาจา และความรุนแรงที่เกิดจากการทำร้ายร่างกาย (National Statistical Office, 2021) สอดคล้องกับข้อมูลอุบัติเหตุบนโครงข่ายถนนของกระทรวงคมนาคม ในระบบ MOT DATA CATALOG ปี 2565 ที่มีการบันทึกอุบัติเหตุบนถนนที่เกิดขึ้น จำนวน 20,338 ครั้ง โดยสาเหตุที่เกิดขึ้นมักมาจากความประมาทของผู้ขับขี่ โดยมีมูลเหตุสำนึกฐานมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ขับรถเร็วเกินอัตรากำหนด คน/รถ/สัตว์ตัดหน้ากระชั้นชิด หลับใน อุบัติเหตุยานพาหนะบกพร่อง และเมาสุรา ตามลำดับ (Ministry of Transport, 2023)

จากการสืบค้นงานวิจัยของนักวิชาการไทยที่ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบโดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Prutipinyo, 2022) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับยานพาหนะ (Khamphang, 2022) รูปแบบการลดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Ketchu, Kachiangra, Jaimala, & Chaikoolvatan, 2020) และพฤติกรรมการดื่มและผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Saengow, Jinpon, Khunpol, Laohaprapanon, & Asksonthong, 2019) นอกจากนี้ ยังพบการสังเคราะห์งานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสารในประเด็นมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Satsanaphitak, Kongpradit, & Thamrongjariyakul, 2020) และผลของความรุนแรงในครอบครัวจากการดื่มสุรา (Tongsamsi & Tongsamsi, 2019) ส่วนงานวิจัยที่ใช้วิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณหาดัชนีมาตรฐานพบเพียงเรื่องเดียวและดำเนินการ

นานมาแล้ว โดยเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และการดื่มสุราในช่วงปี พ.ศ. 2528 - 2547 (Juntachum, 2006)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย มีผู้วิจัยได้ศึกษาไว้หลากหลายกลุ่มอาชีพ หลากหลายพื้นที่ และมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ทอภิมาน (Meta-Analysis) เป็นการรวมผลการวิจัยเชิงปริมาณหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาการวิจัยเดียวกัน โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อคำนวณผลโดยรวมหรือผลสัมบูรณ์ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความแม่นยำของผลลัพธ์ในกรณีที่ผลการวิจัยแต่ละเรื่องมีขนาดตัวอย่างเล็กเกินไปที่จะให้หลักฐานที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับผลของตัวแปรอิสระหรือตัวแปรจัดกระทำ รวมถึงเพื่อตอบคำถามในกรณีที่ผลการวิจัยเพียงเรื่องเดียวไม่สามารถตอบได้ และเพื่อคลี่คลายข้อขัดแย้งหรือสร้างสมมติฐานใหม่ที่เกิดจากผลการศึกษาที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกัน (Shorten & Shorten, 2025) เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ซึ่งข้อสรุปที่ได้มีอำนาจในการอธิบายที่สูงกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากงานวิจัยแต่ละเรื่องเพียงลำพัง (Paul & Barari, 2022) ผลการวิเคราะห์ทอภิมานในครั้งนี้ได้ข้อสรุปและองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย และสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ในการหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป

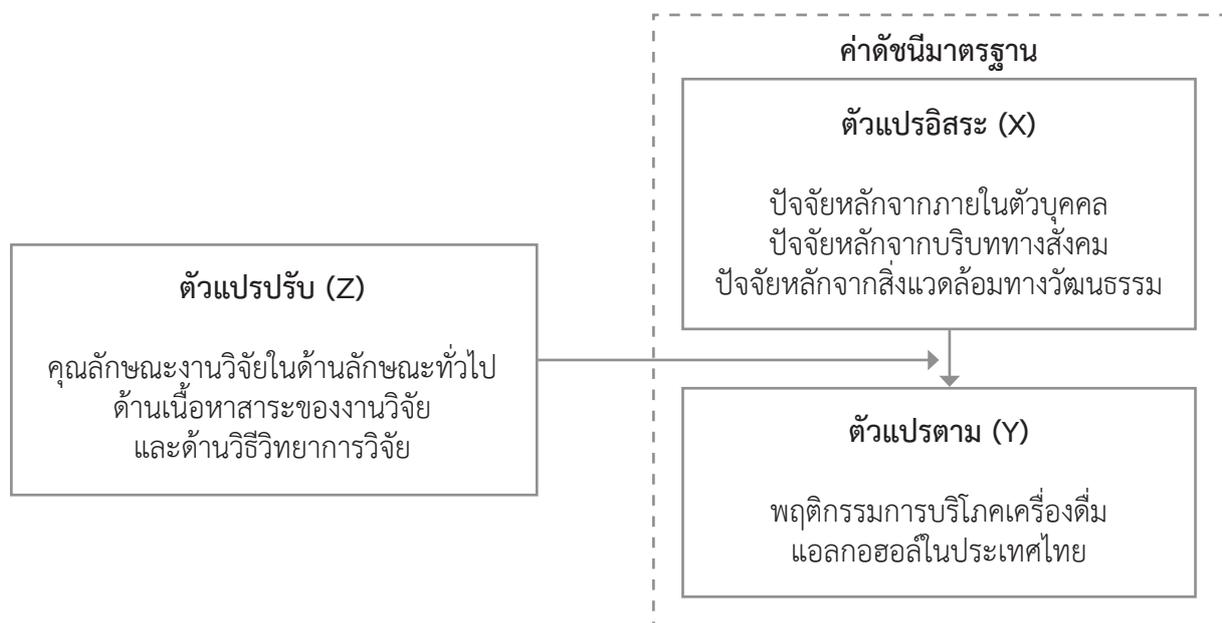
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย จำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ทอภิมานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยครั้งนี้ ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีอิทธิพลไตรภาคิก หรือทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (Theory of Triadic Influence: TTI) ของ Flay and Petraitis (1994) และ Snyder and Flay (2012) ซึ่งอธิบายพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสุขภาพโดยบูรณาการปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจากทฤษฎีระดับจุลภาคหลายทฤษฎีเข้าด้วยกัน โดยนำข้อสันนิษฐานจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนซึ่งปัจจัยที่อธิบายพฤติกรรมเป็นปัจจัยในระดับบุคคลและมีขนาดอิทธิพลสูงต่อการแสดงพฤติกรรมมาเป็นหลักในการอธิบายพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสุขภาพ ทฤษฎีนี้จึงมีประโยชน์ในการอธิบายและแก้ไขพฤติกรรมที่ซับซ้อน แต่ก็มีข้อจำกัดที่ควรพิจารณาในการนำไปประยุกต์ใช้กับผู้ที่มีความเสี่ยงในระดับรุนแรงเป็นหลัก กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามซึ่งจะถูกประมาณค่าด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ทอภิมานให้ได้ค่าดัชนีมาตรฐาน โดยตัวแปรอิสระประกอบไปด้วย ปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล (Intra-Personal Influence Factors) ได้แก่ เพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ย สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่ม และความกังวลในการเข้าสังคม ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม (Social Context Influence Factors) ได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural Environment Influence Factors) ได้แก่ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคาดหวังผลที่ดีในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ค่านิยมด้านการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ และความรู้ด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ซึ่งนิยามว่าเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลที่สามารถสังเกตเห็นได้ในเรื่องของความถี่ ปริมาณ ค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพ ประเภทของการดื่ม ผลจากการดื่ม และการแสดงออกหลังการดื่ม เครื่องดื่มทุกชนิดที่มีส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ หรือเอทานอล จำพวกสุราแช่หรือสุราหมัก เช่น ไวน์ แชมเปญ สาโท อุ กระแช่ น้ำตาลเมา สาเก ไวน์คูลเลอร์ สปาร์คกลิ้งไวน์ เบียร์ เป็นต้น และสุรากลั่น เช่น วิสกี้ บรั่นดี คอนยัค วอดก้า จิน รัม ตากีล่า เหล้าขาว ลิเคียว เป็นต้น ซึ่งเมื่อบริโภคเข้าไปแล้วจะออกฤทธิ์ทำให้มีอาการเมึนเมาตามปริมาณส่วนผสมที่แตกต่างกันของเอทิลแอลกอฮอล์ หรือเอทานอล ในขณะที่ตัวแปรปรับที่ส่งผลต่อค่าดัชนีมาตรฐานในการวิจัย คือ ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัย 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ ปีที่พิมพ์ เผยแพร่ และหน่วยงานที่ผลิตผลงานวิจัย ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย ได้แก่ อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง และแหล่งที่มาของกลุ่มตัวอย่าง ด้านวิธีวิทยาการวิจัย ได้แก่ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และสถิติทดสอบสมมุติฐาน ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ โดยเลือกใช้วิธีการของ Rosenthal และ Hedges เป็นหลัก (Wiratchai, 1999) เนื่องจาก สามารถสังเคราะห์ค่าดัชนีมาตรฐานในรูปแบบของขนาดอิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตลอดจนการวิเคราะห์ตามตัวแปรคุณลักษณะของงานวิจัย โดยมีการวิเคราะห์ความแตกต่างของงานวิจัยด้วยค่าสถิติ Q ที่มีการแจกแจงแบบไคสแควร์ ก่อนที่จะเลือกทำการสังเคราะห์งานวิจัยได้ในสองลักษณะ ได้แก่ แบบอิทธิพลคงที่ (Fixed-Effects Model) และแบบอิทธิพลสุ่ม (Random-Effects Model)

ประชากร

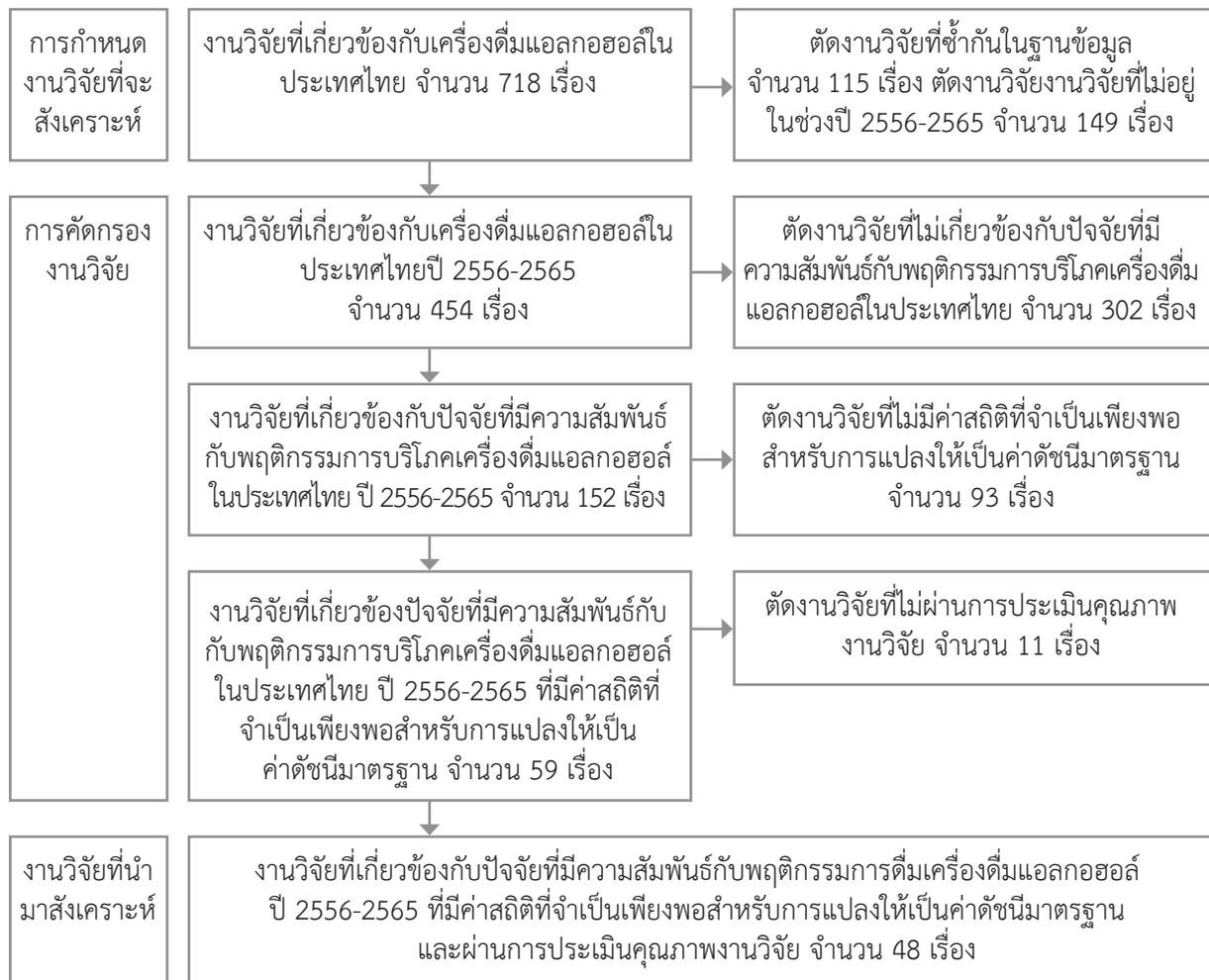
ในการกำหนดประชากรสำหรับการวิเคราะห์ห่อภิมาณมีกระบวนการสืบค้นและผลการคัดเลือกงานวิจัยตามรูปแบบแผนภูมิแสดงขั้นตอนของ PRISMA 2020 (Page, McKenzie, Bossuyt, Boutron, Hoffmann, Mulrow, Shamseer, Tetzlaff, Akl, Brennan, Chou, Glanville, Grimshaw, Hróbjartsson, Lalu, Li, Loder, Mayo-Wilson, McDonald, ...Moher, 2021) ดังนี้

1. การกำหนดงานวิจัยที่จะสังเคราะห์ (Identification) คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในประเทศไทย สืบค้นจากฐานข้อมูลโครงการพัฒนาระบบเครือข่ายห้องสมุดอุดมศึกษาในประเทศไทย (ThaiLIS Digital Collection: TDC) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online: ThaiJO) ฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) และฐานข้อมูล Google Scholar ซึ่งจัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ใช้คำสำคัญในการสืบค้นคือ “เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์” จำนวน 718 เรื่อง

2. การคัดกรองงานวิจัย (Screening) คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในประเทศไทย จำนวน 454 เรื่อง โดยตัดงานวิจัยที่ซ้ำกันในฐานข้อมูล จำนวน 115 เรื่อง และตัดงานวิจัยที่ไม่อยู่ในช่วงปี 2556 - 2565 จำนวน 149 เรื่อง

3. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ (Included) คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในประเทศไทย ปี 2556 - 2565 ที่มีค่าสถิติที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการแปลงให้เป็นค่าดัชนีมาตรฐาน และผ่านการประเมินคุณภาพงานวิจัย จำนวน 48 เรื่อง โดยตัดงานวิจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในประเทศไทย จำนวน 302 เรื่อง ตัดงานวิจัยที่ไม่มีค่าสถิติที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการแปลงให้เป็นค่าดัชนีมาตรฐาน จำนวน 93 เรื่อง และตัดงานวิจัยที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพงานวิจัย จำนวน 11 เรื่อง

ขั้นตอนการกำหนดประชากรวิจัย ดังภาพ 2

ภาพ 2 ขั้นตอนการกำหนดประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัย โดยประเมินคุณภาพงานวิจัย 5 ประเด็น ได้แก่ บทนำ การทบทวนวรรณกรรม วิธีการวิจัย ผลการวิจัย และสรุปผลการวิจัย ส่วนแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยมี 4 ตอน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัย เนื้อหาสาระของงานวิจัย วิธีวิทยาการวิจัย และผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความครบถ้วนของเนื้อหา (Content Validity) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) สูงกว่า .5 แสดงว่าใช้ได้ และผู้วิจัยยังได้ปรับปรุงเนื้อหาในข้อคำถามแต่ละข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย จากนั้นจึงทดลองใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 1 เรื่อง โดยนักวิจัยและผู้ช่วยวิจัย รวม 3 คน พบว่าแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยมีค่าความสอดคล้อง (Agreement Rate: AR) เท่ากับ .80 และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แปลผลได้ว่ามีความสอดคล้องกันดีมาก (Cooper, Hedges, & Valentine, 2019) จากนั้นจึงนำไปใช้งานจริงโดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินงานวิจัย และสรุปคุณลักษณะงานวิจัยทุกเรื่องด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วยการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ห่อภิมาณ การสืบค้นงานวิจัยจากฐานข้อมูลที่จัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ การประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยงานวิจัยที่ผ่านการประเมินคืองานวิจัยที่ได้คะแนนระดับดีขึ้นไป การรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ห่อภิมาณให้ครบถ้วน การบันทึกข้อมูลลงในแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยที่สร้างขึ้น ลงรหัส และเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพรรณนาข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยใช้ค่าสถิติจำนวน และร้อยละ การหาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ห่อภิมาณหาค่าดัชนีมาตรฐานเมื่อข้อมูลอยู่ในรูปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันจะทำการแปลงเป็นค่าของฟิชเชอร์ซี (Fisher's Z Transformation) ก่อนที่จะรวมผลเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ค่าดัชนีมาตรฐานด้วยโมเดลแบบแบบสุ่ม (Random Effect Model) ทั้งนี้เพราะปรากฏความแตกต่างของผลจากงานวิจัยโดยพิจารณาจากค่าสถิติ I^2 และ Q และเมื่อพิจารณาจากค่าสถิติ Egger's test พบว่างานวิจัยเกือบทั้งหมดไม่มีอคติจากการตีพิมพ์ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวแปรปรับ (Moderator Analysis) เพื่อคำนวณค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรปรับ และระดับนัยสำคัญทางสถิติโดยการทดสอบค่าซีด้วยโปรแกรม JAMOMI และโมดูล MAJOR-Meta-Analysis for JAMOMI (The jamovi project, 2024) การตีความหมายค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ (Matthay, Hagan, Gottlieb, Tan, Vlahov, Adler, & Glymour, 2021)

ค่าน้อยกว่า .10	หมายถึง	ต่ำมาก (Very small)
ค่าระหว่าง .10 ถึง .23	หมายถึง	ต่ำ (Small)
ค่าระหว่าง .24 ถึง .36	หมายถึง	ปานกลาง (Medium)
ค่าระหว่าง .37 ถึง .50	หมายถึง	สูง (Large)
ค่าระหว่าง .51 ถึง .70	หมายถึง	สูงมาก (Very large)
ค่ามากกว่า .70	หมายถึง	สูงที่สุด (Huge)

การรับรองจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ผ่านการคัดกรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รหัสโครงการ HREC 040/2565 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2565 สรุปว่า โครงการวิจัยไม่เข้าข่ายการขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ไม่บ่งชี้ถึงตัวบุคคล หรือไม่มีกระบวนการใด กระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ จึงไม่ต้องขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผลการวิจัย

1. งานวิจัยจำนวน 48 เรื่องส่วนใหญ่พิมพ์เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2565 จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 75.0 สถาบันอุดมศึกษาผลิตผลงานวิจัยเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 37 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 77.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน และนักศึกษา จำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด จำนวน 39 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 81.3 ส่วนใหญ่มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 300 คนขึ้นไป จำนวน 28 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 58.3 ค่าสถิติส่วนใหญ่ที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือการหาค่าความสัมพันธ์อย่างเดียวนับจำนวน 42 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 87.5 และงานวิจัยส่วนใหญ่มีคุณภาพระดับดีมาก จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79.2 รองลงมาคือคุณภาพระดับดี จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.8

2. ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณหาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย จากงานวิจัย จำนวน 48 เรื่อง พบว่า มีการนำเสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมด 152 ค่า ประกอบด้วย 3 ปัจจัย โดยปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีจำนวนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด จำนวน 61 ค่า รองลงมา คือ ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม จำนวน 47 ค่า และปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล จำนวน 44 ค่า ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณหาค่าดัชนีมาตรฐานของแต่ละปัจจัยจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด พบว่า ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับปานกลาง ($r=-.27, p<.001$) ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคมมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับปานกลาง ($r=.25, p<.001$) และปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคลมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับต่ำ ($r=-.14, p<.001$) ตามลำดับ

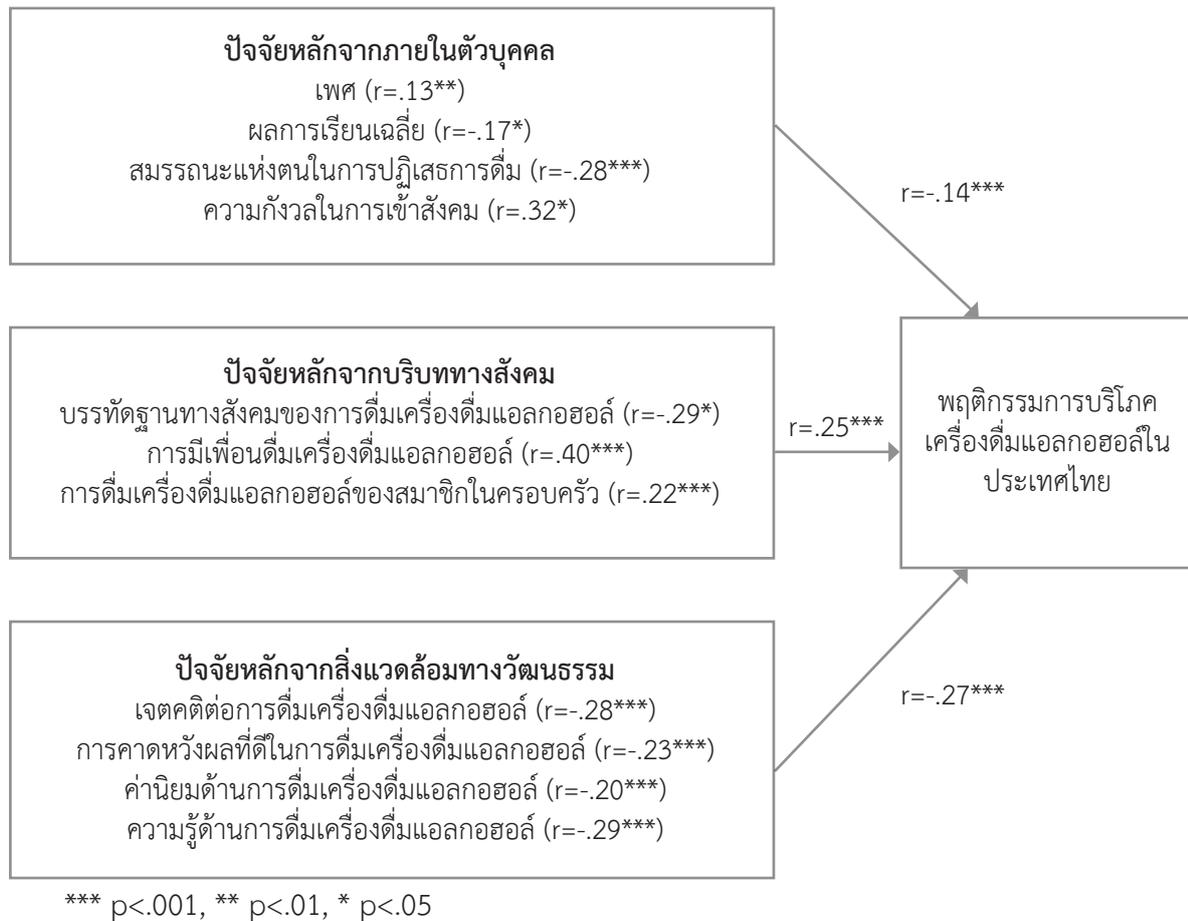
เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรใน 3 ปัจจัยข้างต้น พบว่า ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับสูง คือ ตัวแปรการมีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r=.40, p<.001$) ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับปานกลาง คือ ตัวแปรความกังวลในการเข้าสังคม ($r=.32, p=.044$) ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับปานกลาง คือ ตัวแปรบรรทัดฐานทางสังคมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r=-.29, p=.023$) ตัวแปรความรู้ด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r=-.29, p<.001$) ตัวแปรเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r=-.28, p<.001$) และตัวแปรสมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่ม ($r=-.28, p<.001$) ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับต่ำ คือ ตัวแปรการคาดหวังผลที่ดีในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r=-.23, p<.001$) ตัวแปรค่านิยมด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r=-.20, p<.001$) ตัวแปรผลการเรียนเฉลี่ย ($r=-.17, p=.016$) ตัวแปรเพศ ($r=-.13, p=.004$) และตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับต่ำ คือ ตัวแปรการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ($r=.22, p<.001$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ปัจจัย	k	r estimate	SE	95%CI	Z	p	Q	I ²	Egger
ปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล	44	-.14***	.041	-.22, -.06	-3.37	<.001	788.69	95.8%	.885
เพศ	23	-.13**	.046	-.23, -.04	2.90	.004	347.69	93.5%	-.046
ผลการเรียนเฉลี่ย	5	-.17*	.072	-.32, -.03	2.41	.016	35.49	86.2%	.034
สมรรถนะแห่งตนใน	12	-.28***	.060	-.39, -.16	4.61	<.001	163.55	93.2%	-.854
การปฏิเสธการดื่ม									
ความกังวลในการเข้าสังคม	4	.32*	.157	.01, .62	2.01	.044	107.53	96.4%	4.112
ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม	47	.25***	.039	.17, .33	6.34	<.001	1519.22	96.0%	1.951
บรรทัดฐานทางสังคมของ	4	-.29*	.129	-.54, -.04	2.27	.023	109.22	97.0%	.601
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์									
การมีเพื่อนดื่มเครื่องดื่ม	19	.40***	.044	.31, .48	9.03	<.001	333.70	91.4%	1.374
แอลกอฮอล์									
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	24	.22***	.038	.15, .30	5.91	<.001	382.52	90.8%	.288
ของสมาชิกในครอบครัว									
ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทาง	61	-.27***	.028	-.32, -.21	-9.63	<.001	1054.68	94.1%	-.667
วัฒนธรรม									
เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่ม	26	-.28***	.038	-.35, -.20	7.33	<.001	288.57	92.1%	-1.120
แอลกอฮอล์									
การคาดหวังผลที่ดีในการดื่ม	11	-.23***	.045	-.32, -.14	5.12	<.001	92.10	87.5%	-.515
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์									
ค่านิยมด้านการดื่มเครื่องดื่ม	6	-.20***	.046	-.29, -.11	4.38	<.001	25.65	80.5%	-.694
แอลกอฮอล์									
ความรู้ด้านการดื่มเครื่องดื่ม	18	-.29***	.070	-.43, -.15	4.14	<.001	634.65	97.0%	.075
แอลกอฮอล์									

*** p<.001, ** p<.01, * p<.05

จากผลการวิเคราะห์ห่อถักหาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังภาพ 3

ภาพ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมกรการบริโภคเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรการบริโภคเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย จำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวแปรปรับ ซึ่งเป็นการทดสอบว่าตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยส่งผลให้ค่าดัชนีมาตรฐานของงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรการบริโภคเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย แตกต่างกันตามกลุ่มย่อยของตัวแปรปรับ (Categorical Moderator) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยพบว่า ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรเพศได้รับอิทธิพลจากตัวแปรปีที่พิมพ์เผยแพร่ ($r=.28$, $p=.027$) และตัวแปรอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ($r=-.20$, $p=.030$) ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรผลการเรียนเฉลี่ยได้รับอิทธิพลจากตัวแปรปีที่พิมพ์เผยแพร่ ($r=.32$, $p=.002$) ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรความกังวลในการเข้าสังคมได้รับอิทธิพลจากตัวแปรสถิติทดสอบสมมติฐาน ($r=-.55$, $p=.008$) ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรบรรทัดฐานทางสังคมของการติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรหน่วยงานที่ผลิตผลงานวิจัย ($r=-.43$, $p=.037$) และตัวแปรขนาดกลุ่มตัวอย่าง ($r=-.44$, $p=.033$) ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรการติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวได้รับอิทธิพลจากตัวแปรปีที่พิมพ์เผยแพร่ ($r=.16$, $p=.037$) ในขณะที่ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรสมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการติ่ม ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรการมีเพื่อนติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรเจตคติต่อการติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรการคาดหวังผลที่ดีในการติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ ค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรค่านิยมด้านการติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ และค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรความรู้ด้านการติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ ไม่ได้ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน ประเทศไทย	คุณลักษณะงานวิจัย					
	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	หน่วยงาน ที่ผลิต ผลงานวิจัย	อาชีพของ กลุ่มตัวอย่าง	แหล่งที่มา ของ กลุ่มตัวอย่าง	ขนาดกลุ่ม ตัวอย่าง	สถิติทดสอบ สมมุติฐาน
ปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล						
เพศ	.28*	.08	-.20*	.17	.02	-.11
ผลการเรียนเฉลี่ย	.32**	-.03	NaN	NaN	-.02	NaN
สมรรถนะแห่งตนใน การปฏิเสธการดื่ม	-.04	-.18	-.23	.36	.04	.12
ความกังวลใน การเข้าสังคม	.01	.01	-.03	NaN	-.42	-.55**
ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม						
บรรทัดฐานทางสังคม ของการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	.01	-.43*	NaN	NaN	-.44*	-.06
การมีเพื่อนดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	.03	.07	.10	-.06	-.07	-.01
การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของสมาชิก ในครอบครัว	.16*	.11	.03	-.04	-.02	-.09
ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม						
เจตคติต่อการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	.08	.03	.09	.01	.05	-.10
การคาดหวังผลที่ดีใน การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	-.02	.11	-.13	.16	.01	-.01
ค่านิยมด้านการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	.04	-.11	.18	.11	-.06	-.07
ความรู้ด้านการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	.05	.02	.02	.23	-.08	.34

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$, NaN หมายถึง ไม่มีข้อมูล (คุณลักษณะงานวิจัยมีกลุ่มเดียว)

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์หोरถิมาณพบว่าทั้ง 3 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ซึ่งผลการวิเคราะห์หोरถิมาณหาค่าดัชนีมาตรฐานจากค่าสูงที่สุดไปหาค่าต่ำที่สุดของแต่ละปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม และปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล ตามลำดับ ดังนี้

1. ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับปานกลาง โดยค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรทุกตัวที่อยู่ในปัจจัยหลักนี้ไม่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลไตรอาดิก หรือทฤษฎีอิทธิพลสามทาง และงานวิจัยต่าง ๆ (Jenkins, Riddley, Lang-Lindsey, & Johnson, 2024; Corcoran, Doucette, Merrill, Pielech, López, Egbert, Nelapati, Gabrielli, Colby, & Jackson, 2023; Nayab, Fatima, Rustam, Gul, Khan, Bibi, Begum, Qureshi, & Qayum, 2022; Popova, Dozet, Laboni, Brower, & Temple, 2021; Eashwar, Umadevi, & Gopalakrishnan, 2020) กล่าวคือ ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมอันประกอบไปด้วยแหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ สถาบันการศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ และบุคคลสาธารณะซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและอยู่ในความสนใจของสาธารณชนทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากแหล่งที่ให้ข้อมูลเหล่านี้มีการถ่ายทอดไปยังตัวบุคคลให้รับรู้และเกิดความตระหนักในข้อมูลความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว การตระหนักถึงความรู้เกี่ยวกับปัญหาของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อการคาดหวัง (Expectancies) ผลเชิงลบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไม่เหมาะสม นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมยังทำให้เกิดการปรับแต่งค่านิยม (Values) ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของปัญหาและความรุนแรงหลายอย่างตามมาในสังคม และถูกถ่ายทอดต่อโดยรัฐบาล สถาบันการศึกษา นักร้อง นักแสดง ศิลปิน ดารา เน็ตไอดอล อินฟลูเอนเซอร์ สื่อสังคมออนไลน์ การโฆษณาและบุคคลสาธารณะ ค่านิยมที่ถูกส่งต่อมานี้เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้บุคคลประเมินค่าผลที่คาดหวังที่ดีจากการแสดงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น เม้าไม่ขับ ตี๋ไม่ขับปลอดภัยที่สุด ขับไม่ตี๋ ตี๋ไม่ขับ กลับบ้านปลอดภัย (Drink don't Drive) เป็นต้น การคาดหวังผลจากแสดงพฤติกรรมร่วมกับการประเมินค่าผลที่คาดว่าจะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมไปปรับเปลี่ยนเจตคติ (Attitudes) ซึ่งเป็นความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นเรื่องที่ควรหลีกเลี่ยง ซึ่งเจตคตินี้ไปมีอิทธิพลต่อความตั้งใจและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ดื่มลดน้อยลง

2. ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับปานกลาง โดยค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรบรรทัดฐานทางสังคมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และตัวแปรการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวซึ่งอยู่ในปัจจัยหลักกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย สอดคล้องกับทฤษฎีอิทธิพลไตรอาดิก หรือทฤษฎีอิทธิพลสามทาง และงานวิจัยต่าง ๆ (DeLay, Burk, & Laursen, 2022; Douglass, Block, Eghrari, Horyniak, Hellard, & Lim, 2022; Marqués-Sánchez, Quiroga Sánchez, Liébana-Presa, Fernández-Martínez, García-Rodríguez, Benítez-Andrades, 2020) กล่าวคือ ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่มีขนาดเล็ก ได้แก่ การมีคนในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีกลุ่มเพื่อน หรือเพื่อนบ้านที่สนิทกันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รูปแบบการใช้ชีวิตและค่านิยมของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความสนิทสนมคุ้นชินกับกลุ่มเพื่อนและเพื่อนบ้าน แหล่งอิทธิพลกลุ่มนี้จะส่งผลให้บุคคลรับรู้แรงกดดันจากสังคมให้กระทำตามบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับและคาดหวังให้สมาชิกปฏิบัติตามในเรื่องของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเชื่อว่าสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการสังเกตและเลียนแบบบุคคลใกล้ชิด เจื่อนใจของสถานการณ์ทางสังคมดังกล่าวส่งผลต่อความผูกพันกับบุคคลที่มีโอกาสอยู่ด้วยมากที่สุด (Social Bonding) ความผูกพันนี้มีอิทธิพลต่อการถูกจูงใจให้ยินยอมกระทำตาม (Motivation in Comply) ยิ่งสมาชิกในครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือเพื่อนบ้านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังสรรค์เป็นประจำ บุคคลย่อมมีโอกาสแสดงพฤติกรรมคล้อยตามได้โดยง่าย เจื่อนใจของสถานการณ์ทางสังคมนี้มีผลต่อเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของบุคคล

นี้ไปมีผลต่อการรับรู้บรรทัดฐานของสังคม (Perceived Norms) การยินยอมกระทำตามผู้ที่ชักชวนรวมทั้งรับรู้ว่าการกระทำเช่นนี้เป็นสิ่งที่บุคคลอื่น ๆ ในสังคมกระทำกัน บุคคลจะมีความเชื่อตามบรรทัดฐานทางสังคม (Social Normative Beliefs) กล่าวคือ ถ้าบรรทัดฐานทางสังคมกำหนดว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่เหมาะสม ก็ย่อมส่งผลต่อความตั้งใจและการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่เป็นประจำ ในทางกลับกัน ถ้าบรรทัดฐานทางสังคมกีดกันว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ก็จะไปมีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม และควบคุมพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลให้ต่ำลง

3. ปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับต่ำ โดยค่าดัชนีมาตรฐานของตัวแปรเพศ ตัวแปรผลการเรียนเฉลี่ย และตัวแปรความกังวลในการเข้าสังคมที่อยู่ในปัจจัยหลักกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลไตรภาคิก หรือทฤษฎีอิทธิพลสามทาง และงานวิจัยต่าง ๆ (Bowdring & Sayette, 2023; Plata, Laghi, Zammuto, & Pastorelli, 2023; Htet, Saw, Saw, Htun, Mon, Cho, Thike, Khine, Kariya, Yamamoto, & Hamajima, 2020) กล่าวคือ ปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะทางพันธุกรรมและบุคลิกภาพ (Genetic Traits & Personality) ประกอบไปด้วยการควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control) การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) สติปัญญา (IQ) บุคลิกภาพแบบชอบสังคมหรือไม่ชอบสังคม (Extraversion or Introversion) และความสามารถทางสังคม (Sociability) โดยบุคคลเพศชาย และนักเรียนนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยน้อยซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสติปัญญาไม่ค่อยดี ส่วนใหญ่มีความสามารถควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ได้น้อย การเห็นคุณค่าในตนเอง การใช้ชีวิตแบบสนุกสนานไปวัน ๆ และการไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองย่อมน้อยตามมา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดตนเอง (Self-Determination) การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการควบคุมพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลดลง เกิดความกังวลในการเข้าสังคมสูงเนื่องจากกลัวคนรอบข้างไม่ยอมรับ บุคคลดังกล่าวจึงขาดความตั้งใจที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่เป็นประจำ ในทางกลับกัน บุคคลเพศหญิง และนักเรียนนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยมากซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสติปัญญาดีส่วนใหญ่มีความสามารถควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ได้มาก การเห็นคุณค่าในตนเอง การใช้ชีวิตแบบมีเป้าหมาย การรู้จักหน้าที่ของตนเอง และการมั่นใจในตนเองย่อมมากตามมา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ทักษะการแสดงพฤติกรรม การกำหนดตนเองต่อการแสดงพฤติกรรมร่วมกับการรับรู้ทักษะทางสังคมเฉพาะด้านซึ่งไปมีอิทธิพลต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุคคลที่มีความตั้งใจควบคุมพฤติกรรมตนเองและเชื่อว่าตนเองมีทักษะในการควบคุมพฤติกรรมการดื่มจะมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนสูงและมีความตั้งใจ และบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบอีกว่าคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐาน ได้แก่ ปีที่พิมพ์เผยแพร่ หน่วยงานที่ผลิตผลงานวิจัย อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และสถิติทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะงานวิจัยในด้านลักษณะทั่วไป ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และด้านวิธีวิทยาการวิจัย จึงเป็นสิ่งยืนยันว่าความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย เป็นผลมาจากความแตกต่างของผลจากรายงานวิจัย (Heterogeneity) ที่นำมาวิเคราะห์อภิमान โดยพิจารณาได้จากค่าค่าสถิติ Q และ I^2 ที่มีค่าค่อนข้างสูงและเข้าใกล้ 100% (Stogiannis, Siannis, & Androulakis, 2024; Kepes, Wang, & Cortina, 2023; Migliavaca, Stein, Colpani, Barker, Ziegelmann, Munn, & Falavigna, 2022) แสดงว่างานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยที่นำมาวิเคราะห์อภิमानในครั้งนี้มีความแตกต่างของผลจากรายงานวิจัย ซึ่งเป็นผลมาจากคุณลักษณะงานวิจัยที่มีความหลากหลายในเรื่องของปีที่พิมพ์เผยแพร่ หน่วยงานที่ผลิตผลงานวิจัย อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และสถิติทดสอบสมมติฐาน การนำผลการวิจัยไปอ้างอิงหรือใช้ประโยชน์จึงควรแยกพิจารณาผลลัพธ์ตามกลุ่มย่อยของคุณลักษณะงานวิจัยดังกล่าว

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ห่อภิมาณหาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พบว่า มีค่าดัชนีมาตรฐานทั้งหมด 152 ค่า ประกอบด้วย 3 ปัจจัย โดยปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีจำนวนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม และปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณหาค่าดัชนีมาตรฐานของแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับปานกลาง ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคมมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับปานกลาง และปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคลมีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับต่ำ โดยตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับสูงคือตัวแปรการมีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงบวกระดับปานกลาง คือ ตัวแปรความกังวลในการเข้าสังคม ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานเชิงลบระดับปานกลาง คือ ตัวแปรบรรทัดฐานทางสังคมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตัวแปรความรู้ด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตัวแปรเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และตัวแปรสมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่ม ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือมีค่าดัชนีมาตรฐานระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลักจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ปัจจัยหลักจากบริบททางสังคม และปัจจัยหลักจากภายในตัวบุคคล ล้วนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ผู้กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น อาทิ กระทรวงสาธารณสุขในฐานะเลขานุการคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ศูนย์ศึกษาเพื่อการเลิกสุราและการเสพติด ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า จึงควรนำตัวแปรในกลุ่มปัจจัยเหล่านี้ไปใช้พิจารณาในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการจัดโครงการสื่อสาร และกิจกรรมรณรงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์และสอดแทรกความรู้ที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมจากการดื่มแอลกอฮอล์ โดยมุ่งเป้าไปที่กลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ส่วนใหญ่มีกลุ่มเพื่อนและคนรอบข้างชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมักเกิดความกังวลว่ากลุ่มเพื่อนจะไม่ยอมรับหากปฏิเสธการดื่ม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสในการไม่ดื่ม และเป็นการสร้างค่านิยมเพื่อลดการดื่ม และควรประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความยั่งยืนของโครงการและกิจกรรมดังกล่าว

1.2 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรบรรทัดฐานทางสังคม และเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย จึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่ารัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการควบคุม และบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรพิจารณาถึงการส่งเสริมการเฝ้าระวัง การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การสร้างกลไก และมาตรการใหม่ ๆ ในการควบคุมและจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การเพิ่มอัตราค่าล้างเจ้าหน้าที่ในวันหยุดราชการ วันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ การเพิ่มอัตราโทษผู้เมาแล้วขับและบังคับใช้กฎหมายอย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามสังคมและควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในประชากรกลุ่มเสี่ยงและสังคมโดยรวม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งเป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ห่อภิมาณจากงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์และเชิงเปรียบเทียบ การวิจัยครั้งต่อไป

จึงควรทำการวิเคราะห์ห่อภิมาณแบบเครือข่าย (Network Meta-Analysis) ผลของโปรแกรมการลดพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ห่อภิมาณจากงานวิจัยเชิงทดลองและกึ่งทดลอง ทั้งนี้เพื่อ ทำให้ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ระดับทวิตัวแปร ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำปัจจัยเหล่านี้รวมถึง ปัจจัยอื่น ๆ ไปทำการวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Meta-Analytic Structural Equation Modeling) ในรูปแบบการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Model) การวิเคราะห์ องค์ประกอบ (Factor Analytic Model) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเต็มรูปแบบ (Full SEMs) เพื่อช่วยสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น

References

- Bowdring, M. A. & Sayette, M. A. (2023). Beer goggles or liquid courage? alcohol, attractiveness perceptions, and partner selection among men. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 84(4), 598–604. <https://doi.org/10.15288/jsad.22-00355>
- Cooper, H., Hedges, L. V., & Valentine, J. C. (2019). *The handbook of research synthesis and meta-analysis* (3rd ed.). New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Corcoran, E., Doucette, H., Merrill, J. E., Pielech, M., López, G., Egbert, A., Nelapati, S., Gabrielli, J., Colby, S. M., & Jackson, K. M. (2023). A qualitative analysis of adolescents' perspectives on peer and influencer alcohol-related posts on social media. *Drug and Alcohol Review*, 43(1), 13-27. <https://doi.org/10.1111/dar.13720>
- DeLay, D., Burk, W. J., & Laursen, B. (2022). Assessing peer influence and susceptibility to peer influence using individual and dyadic moderators in a social network context: The case of adolescent alcohol misuse. *International Journal of Behavioral Development*, 46(3), 208-221. <https://doi.org/10.1177/01650254221084102>
- Department of Community Development. (2022). *Report on the quality of life of Thai people from basic needs data in 2022*. Bangkok: BTS Press Company Limited.
- Douglass, C. H., Block, K., Eghrari, D., Horyniak, D., Hellard, M. E., & Lim, M. S. C. (2022). “You have to drink with a little bit of shame”: Alcohol and other drug use among young people from migrant and ethnic minority backgrounds in Melbourne, Australia. *Journal of Ethnicity in Substance Abuse*, 23(2), 340–364. <https://doi.org/10.1080/15332640.2022.2091703>
- Eashwar, V. M. A., Umadevi, R., & Gopalakrishnan, S. (2020). Alcohol consumption in India—An epidemiological review. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 9(1), 49-55. https://doi.org/10.4103/jfmpc.jfmpc_873_19
- Flay, B. R. & Petraitis, J. (1994). The theory of triadic influence: a new theory of health behavior with implications for preventive interventions. *Advances in Medical Sociology*, 4, 19–44.
- Htet, H., Saw, Y. M., Saw, T. N., Htun, N. M. M., Mon, K. L., Cho, S. M., Thike, T., Khine, A. T., Kariya, T., Yamamoto, E., & Hamajima, N. (2020). Prevalence of alcohol consumption and its risk factors among university students: A cross-sectional study across six universities in Myanmar. *PLoS ONE* 15(2), e0229329. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229329>

- Jenkins, P., Riddley, C., Lang-Lindsey, K., & Johnson, B. (2024). Examining demographic & socio-cultural factors as predictors of alcohol consumption among African American male college students attending an urban historically black college and university. *Social Work in Public Health, 39*(7), 767–777. <https://doi.org/10.1080/19371918.2024.2387022>
- Juntachum, W. (2006). *Meta-analysis of research results on smoking and alcohol drinking*. [Unpublished doctoral dissertation]. Srinakharinwirot University.
- Kepes, S., Wang, W., & Cortina, J. M. (2023). Heterogeneity in meta-analytic effect sizes: An assessment of the current state of the literature. *Organizational Research Methods, 27*(3), 369-413. <https://doi.org/10.1177/10944281231169942>
- Ketchu, K., Kachiangra, W., Jaimala, W., & Chaikoolvatan, C. (2020). Alcohol consumption behavior reduction model for undergraduate student: A systematic review. *Journal of Nursing Science & Health, 43*(3), 124-134. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/nah/article/view/217495/166535>
- Khamphang, R. (2022). *Synthesizing the results of studies on drinking and driving issues in Thailand in 2021*. Bangkok: Mahidol University.
- Matthay, E. C., Hagan, E., Gottlieb, L. M., Tan, M. L., Vlahov, D., Adler, N., & Glymour, M. M. (2021). Powering population health research: Considerations for plausible and actionable effect sizes. *SSM - Population Health, 14*, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100789>
- Marqués-Sánchez, P., Quiroga Sánchez, E., Liébana-Presa, C., Fernández-Martínez, E., García-Rodríguez, I., Benítez-Andrades, J. A. (2020) The consumption of alcohol by adolescent schoolchildren: Differences in the triadic relationship pattern between rural and urban environments. *PLoS ONE, 15*(11), e0241135. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0241135>
- Migliavaca, C.B., Stein, C., Colpani, V., Barker, T.H., Ziegelmann, P.K., Munn, Z., & Falavigna, M. (2022). Meta-analysis of prevalence: I2 statistic and how to deal with heterogeneity. *Research Synthesis Methods, 13*(3), 363-367. <https://doi.org/10.1002/jrsm.1547>
- Ministry of Public Health. (2022). *National alcohol control action plan, phase 2 (2022-2027)*. Aksorn Graphic and Design Publishing.
- Ministry of Transport. (2023). *Road accidents in 2022*. <https://datagov.mot.go.th/dataset/7e077ffd-dc4f-4dc6-a71c-0813726f3c12/resource/94b10b47-7bda-4f11-b6ce-e45c447c8dcd/download/accident2022.xlsx>
- National Statistical office. (2021). *Health behaviour of population survey 2021*. Bangkok, Thailand: Author.
- Nayab, A., Fatima, S., Rustam, S. A., Gul, A., Khan, A. U., Bibi, A., Begum, K., Qureshi, M. U., & Qayum, J. (2022). Alcohol consumptions and prevention of underage alcohol consumption in Pakistan. *Comprehensive Research and Reviews in Life Sciences, 1*(1), 14–21. <https://doi.org/10.57219/crrls.2022.1.1.0033>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., ...Moher, D.

- (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372(71), 1-9. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Paul, J., & Barari, M. (2022). Meta-analysis and traditional systematic literature reviews-What, why, when, where, and how? *Psychology & Marketing*, 39, 1099–1115. <https://doi.org/10.1002/mar.21657>
- Plata, M. G., Laghi, F., Zammuto, M., & Pastorelli, C. (2023). Refusal self-efficacy and alcohol-related behaviours in community samples: a systematic review and meta-analysis. *Curr Psychol* 42, 29349–29376. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03954-7>
- Popova, S., Dozet, D., Laboni, S. A., Brower, K., & Temple, V. (2021). Why do women consume alcohol during pregnancy or while breastfeeding? *Drug and Alcohol Review*, 41(4), 759-777. <https://doi.org/10.1111/dar.13425>
- Prutipinyo, C. (2022). *A synthesis of alcohol control measures from research in Thailand*. Bangkok: Mahidol University.
- Saengow, U., Jinpon, P., Khunpol, S., Laohaprapanon, A., & Asksonthong, R. (2019). *Review of research methodologies for assessing effects of price, product differentiation, availability, and marketing on drinking behavior and impact of alcohol*. Center of Excellence in Health System and Medical Research (CE-HSMR), Walailak University. <https://cas.or.th/?p=6499>
- Satsanaphitak, A., Kongpradit, S., & Thamrongjariyakul, J. (2020). The synthesis of limiting alcohol drinking access in the group of ASEAN countries. *Journal of Management Science Review*, 22(2), 81-93. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/244922/167778>
- Shorten A., Bratches R., & Shorten B. (2025). What is a meta-analysis? *Evidence-Based Nursing*, 28(2), 74-76. <https://doi.org/10.1136/ebnurs-2024-104230>
- Snyder, F. J. & Flay, B. R. (2012). *Brief Introduction to the Theory of Triadic Influence*. Purdue University. Retrieved May 14, 2023, from <https://silo.tips/download/brief-introduction-to-the-theory-of-triadic-influence>
- Stogiannis, D., Siannis, F., & Androulakis, E. (2024). Heterogeneity in meta-analysis: a comprehensive overview. *The International Journal of Biostatistics*, 20(1), 169-199. <https://doi.org/10.1515/ijb-2022-0070>
- The jamovi project. (2024). Jamovi (Version 2.5) [Computer Software]. <https://www.jamovi.org>
- The Secretariat of the Cabinet. (2022). *National Alcohol Control Action Plan, Phase 2 (2022-2027)*. https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_406951_1.pdf
- Tongsamsi, K., & Tongsamsi, I. (2019). Family violence resulting alcohol misuse: an analysis of Thai newspapers' reports during 2011-2015. *Walailak Journal of Social Science*, 12(1), 61-90. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/asi/article/view/199525>
- Wiratchai, N. (1999). *Meta-analysis*. Bangkok: Chulalongkorn University.

